

مبادی و اصول «فقه حکمتی»

جلد چهارم

ضوابط احکام حکومتی

ذبیح‌الله نعیمان

www.ketab.ir

اندیشکده فقه حکومتی

سرشناسه:	نعمیان، ذبیح‌الله، ۱۳۵۱ -
عنوان و نام پدیدآور:	ضوابط احکام حکومتی: مبادی و اصول «فقه حکومتی» / ذبیح‌الله نعمیان.
مشخصات نشر:	قم: کتاب فردا، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری:	۵۰۴ ص. ۱۴/۵×۲۱/۵ س.م.
شابک:	۹۷۸-۶۰۰-۶۳۷۵-۵۰-۲
وضعیت فهرست نویسی:	فیا
عنوان دیگر:	مبادی و اصول «فقه حکومتی».
موضوع:	علوم سیاسی (فقه)
موضوع:	Political science (Islamic law)
موضوع:	اصول فقه
موضوع:	Islamic law -- Interpretation and construction
شناسه افزوده:	حکم حکومتی
رده بندی کنگره:	BP۱۹۸/۶/۴۸ن۶۵ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی:	۲۹۷/۳۷۹
شماره کتابشناسی ملی:	۵۱۰۸۲۵۳

www.ketab.ir

مبای و اصول فقه حکومتی - جلد چهارم

ضوابط احکام حکومتی

پدیدآورنده: نعیمیان، ذبیح الله
ناشر: کتاب فردا
چاپ اول: زمستان ۱۳۹۷
شمارگان: ۳۰۰ نسخه
شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۳۷۵-۵۰-۲
قیمت: ۵۰۰,۰۰۰ ریال

توزیع: کتاب فردا: قم، میدان بسیج، خیابان ایرانی، کوچه ۴، پلاک ۲۱
تلفن: ۰۲۵_۳۷۷۴۶۹۹۲
صندوق پستی: ۳۷۱۵۵_۸۱۳۷

فروش اینترنتی: BookRoom.ir

پاتوق کتاب فردا

© کلیه حقوق مادی و معنوی اثر برای ناشر محفوظ است.

فهرست اجمالی

- دیاچه ۲۹
- الف. جایگاه بحث از «کیفیت صدور و اجرای احکام حکومتی» ۳۲
- ب. چرایی و اکاوی «کیفیت صدور و اجرای احکام حکومتی» ۳۳
- ج. «کیفیت صدور و اجرای احکام ولایی - حکومتی» در پرتو «پرسش‌های تأمل‌برانگیز» ۳۴
- د. رویکرد و روش «پژوهش حاضر» ۳۶
- بخش اول: مشروعیت «تقنین ولایی» و «صدور احکام حکومتی» ۴۱
- فصل اول: دایره مشروعیت «تقنین» و «صدور احکام حکومتی» ۴۳
- الف. اختیار «صدور حکم و تقنین حکومتی» در دایره «احکام الهی الزامی» ۴۶
- ب. اختیار «صدور حکم و تقنین حکومتی» در دایره «احکام الهی استجابی (احکام غیر الزامی اقتضایی)» ۵۰
- ج. اختیار «صدور حکم و تقنین حکومتی» در دایره «مباحات» ۵۵

- ۷۱ فصل دوم: مرز «اختیارات ولایی» با «بدعت» و «تشریح بدعت آمیز»
- ۷۴ الف. ماهیت «بدعت»
- ۷۹ ب. نظریه تمایز «تشریح» و «بدعت»
- ۸۶ ج. دایره «بدعت» و «تشریح بدعت آمیز»
- ۹۲ د. انحاء و ضوابط «نسبت به دین»
- ۱۰۶ هـ. شاخص های تحقق «بدعت» و «تشریح بدعت آمیز»
- ۱۴۷ و. نسبت «بدعت» و «عناوین مشروعیت بخش»
- ۱۵۸ ز. ضوابط «نسبت دادن به دین» در «تقنین حکومتی و فرامین ولایی»
- ۱۶۴ ح. چشم انداز پرهیز از «بدعت» و «تشریح بدعت آمیز» در «تدبیر ولایی»
- ۱۹۳ بخش دوم: ضوابط «تقنین ولایی» و «صدور احکام حکومتی»
- ۱۹۹ فصل سوم: ضوابط عمومی «انشاء و صدور احکام حکومتی و تقنین ولایی»
- ۲۰۳ الف. برخورداری از «عینیت یا تناسب و همسویی با احکام الهی»
- ۲۱۳ ب. برخورداری از «تناسب و همسویی با اهداف شریعت»
- ۲۲۵ ج. رعایت «مصلح»
- ۲۴۰ د. برخورداری از «تناسب حکم و موضوع»
- هـ. برخورداری از «همسویی و تناسب» با «اهداف و سیاست های حکومت اسلامی»
- ۲۴۴ و. برخورداری از «تناسب میان احکام حکومتی» و «عدم تعارض آنها»
- ۲۴۷ ز. تفکیک «موارد ترجیحی و الزامی» در «صدور احکام حکومتی»
- ۲۴۸ ح. توجه به «میزان و قلمرو نفوذ حاکمیت»
- ۲۵۳ ط. ضوابط «بیان و ابلاغ احکام ولایی و قوانین حکومتی»
- ۲۵۷ فصل چهارم: ضوابط «انشاء و صدور احکام ثانوی - حکومتی»
- ۲۵۹ الف. وجود «ضرورت» یا «مصلحت تقدم پذیر»
- ۲۷۳ ب. اکتفا به مقدار «ضرورت و مصلحت الزام آور»

- ج. تقدیم «اهم» بر «مهم» در «تزام احکام الهی» ۲۷۵
- بخش سوم: ابعاد «اجرایی شدن قوانین ولایی و احکام حکومتی» ۲۸۲
- فصل پنجم: انواع «احکام حکومتی» ۲۸۵
- الف. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «موافقت و مخالفت آنها با احکام الهی» ۲۸۸
- ب. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «کاشفیت یا مولویت آنها» ۲۹۷
- ج. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «تکلیفی یا وضعی بودن آنها» ۳۰۲
- د. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «مقدار گستردگی مخاطبان آنها» ۳۱۵
- هـ. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «گسترده‌گی یا ضیق متعلق آنها» ۳۱۶
- و. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «تصریح به آنها یا ضمنی بودن امر به آنها» ۳۱۷
- ز. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «تعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی» ۳۱۸
- ح. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «تغییر پذیری و رسمیت یابی» ۳۱۹
- ط. دسته بندی «احکام حکومتی» با معیار «فوریت یا عدم فوریت آنها» ۳۲۱
- فصل ششم: کیفیت «اجرا و امثال احکام حکومتی» ۳۲۳
- الف. وجوب «امثال حکم حکومتی» ۳۲۵
- ب. خاستگاه فقهی «نفوذ حکم حاکم» ۳۲۳
- ج. تنوع «موارد نفوذ حکم حاکم» ۳۲۹
- د. شرایط عمومی «اجرای احکام حکومتی» ۳۴۱
- هـ. موانع «امثال احکام حکومتی» ۳۴۴
- و. ضوابط «تغییر احکام حکومتی» و مرجع «تشخیص آن» ۳۵۰
- فصل هفتم: نقض ناپذیری «احکام حکومتی» ۳۵۵
- الف. عدم امثال و تمرد از «احکام حکومتی» ۳۵۷

تدبیر سیاسی جامعه مقتضی وجود نظام سیاسی خاصی است. اندیشه سیاسی اسلام، نظام سیاسی خاصی را تصویر می‌کند که برای تدبیر امور جامعه نیاز به در الگوی نظری و عینی برای دو سطح تصمیم‌سازی و تصمیم‌گیری است. هر حکومتی به ناگزیر برای تدبیر امور جامعه، از ابزارهایی بهره می‌گیرد.

بررسی نظری این عنصر تأثیرگذار و کلیدی، مقتضی بحث‌های مختلفی است. یکی از اصلی‌ترین مؤلفه‌هایی که که الگوی نظری و عملی را به یکدیگر پیوند می‌دهد مقوله احکام حکومتی است. مقوله احکام حکومتی از مهم‌ترین ابزارهای تدبیر جامعه است. چنان‌که، یکی از اساسی‌ترین مباحث مربوط به احکام حکومتی نیز بحث از «کیفیت انشاء و صدور احکام حکومتی و کیفیت انجام آنها» است. این بحث مقتضی بررسی ضوابط عام و خاصی است که برای انشاء و صدور آنها و سپس بررسی مباحث مربوط به کیفیت اجرا و امثال آنهاست. چنان‌که، باید دانست این بحث از مهم‌ترین حلقه‌های بحث از «مبادی و اصول فقه حکومتی» است.